

На основу члана 7. Одлуке о накнади за заштиту и унапређење животне средине Града Ниша ("Службени лист Града Ниша", бр. 53/09) и члана 2. и 72. Пословника о раду Градског већа Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, бр. 1/13), Градско веће Града Ниша на седници одржаној, дана 28.10.2014. године, доноси

ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА КВАЛИТЕТА ПОВРШИНСКИХ ВОДА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА НИША ЗА 2014/2015. ГОДИНУ

I - ОСНОВЕ ПРОГРАМА

Основне поставке о значају воде за човека дате су давне 1968. године, Повељом о води Европског савета:

- Без воде нема живота. Она је драгоцене и за човека неопходно добро.
- Резерве добре воде нису неисцрпне. Због тога је најважнији задатак да се она одржи, штедљиво користи и где је год могуће повећава.
- Загађивањем воде наноси се огромна штета човеку и свим живим бићима.
- Квалитет воде мора да одговара захтевима здравља људи и предвиђеном режиму коришћења.
- Употребљене воде треба вратити у водотоке под условом да нису оптерећене нечим што би ометало коришћење за јавне и приватне сврхе.
- Дужност сваког човека је да воду користи као опште добро.
- Вода не познаје државне границе и захтева међународну сарадњу.

Здрава и незагађена природа је битна за људско благостање и одрживи развој. Водени екосистеми су интегрални део живљења и представљају основне ресурсе за задовољавање мноштва људских потреба. Због тога, заштита водених екосистема мора постати и остати кључ одрживог развоја у циљу очувања квалитета животне средине, социјалног благостања и економске сигурности.

Вода представља добро у општој употреби на које имају право сви, али ни у ком случају се не може третирати као дар природе којим се слободно располаже. Због значаја воде и њеног вишенаменског коришћења, она ужива посебну заштиту и користи се на начин прописан законом.

Површинске воде на подручју града Ниша, изложене су различитим утицајима концентрисаних и расутих загађивача. Природни и антропогени услови у којима се налазе површинске воде овог подручја, захтевају мониторинг њиховог квалитета као неопходну обавезу. Резултати ових активности поуздано ће указати на изворе загађења и степен њиховог утицаја на деградације водених екосистема.

Овим Програмом дефинишу се места и параметри контроле површинских вода река на територији града Ниша и то: Нишаве, Јужне Мораве, Кутинске реке и Топоничке реке.

Одлуком о утврђивању Пописа вода I реда („Сл. гласник РС“, бр. 83/10), наведени водотоци припадају водоточима I реда.

II - ЦИЉ ПРОГРАМА

Циљ спровођења Програма је заштита вода и подразумева скуп мера и активности којима се квалитет површинских вода штити и унапређује ради:

1. очувања живота и здравља људи;
2. смањења загађења и спречавања даљег погоршања стања вода;

3. обезбеђења нешкодљивог и несметаног коришћења вода за различите намене и
4. заштите водних и приобалних екосистема и постизања стандарда квалитета животне средине, у складу са прописима којима се уређује заштита животне средине.

Систематска контрола квалитета површинских вода на територији града Ниша у 2015. години вршиће се ради: процене еколошког статуса река, оцене бонитета водотокова, праћења тренда загађивања и способности самопречишћавања, као и оцене подобности за водоснабдевање, рекреацију грађана и наводњавање, а у циљу заштите изворишта водоснабдевања и здравља становништва, очувања квалитета водних ресурса и превенције укључивања перзистентних опасних неорганских и органских материја у ланце исхране.

Подаци добијени вишегодишњим праћењем, могу се користити: за пројектовање уређаја за третман отпадних вода, као основа за процену ефикасности предузетих мера заштите и санације, дефинисање потребе предузимања додатних мера санације, заштите и унапређења квалитета вода.

Река Нишава је најзначајнија река у Нишавском округу, првенствено због тога што представља један од извора за снабдевање водом за пиће. У складу са Уредбом о класификацији вода међурепубличких водотока, међудржавних вода и вода обалног мора Југославије („Сл. лист СФРЈ“, бр. 6/78), река Нишава припада I и II дозвољеној класи водотока.

Као и већина водотока и река Нишава и њене притоке угрожене су отпадним водама различитог порекла и састава и све чешће губе своје природне карактеристике.

Град Ниш налази се недалеко од места где се река Нишава улива у Јужну Мораву и припада сливу Јужне Мораве.

Поред отпадних вода из канализације и индустрије, дивљих депонија на којима завршавају чак и медицински отпад и отпад из кланица, **Јужну Мораву** угрожава и илегално ископавање песка и шљунка, па река Јужна Морава припада прописаној I и II класи водотока према Уредби о класификацији вода.

Кутинска река протиче кроз општину **Нишка Бања**. Извире на **Сувој планини** и дугачка је око 40 километара.

Улива се у реку **Нишаву** као њена лева притока код насеља **Никола Тесла**.

Према Уредби о класификацији вода Кутинска река у нивоу фабрике „Nissal“ припада I и II класи водотока.

У непосредној близини Ниша налази се Крављанско-Миљковачка клисура, кроз коју се пробија средњи ток **Топоничке реке**. Десна је притока реке Јужне Мораве, у коју се улива низводно од села Мезграја. Припада I и II класи водотока, према Уредби о класификацији вода.

III - МОНИТОРИНГ ВОДА, МЕРНА МЕСТА И ДИНАМИКА УЗОРКОВАЊА

Мониторинг је основа за добијање информација о квалитету воде водотокова. Посебна улога мониторинга је заштита воде као природног ресурса и њеног коришћења за водоснабдевање, спорт, рекреацију и др.

- **Испитивање квалитета реке Нишаве вршиће се на следећим мерним местима:**

1. Нишава, између Сићевачке клисуре и Нишке Бање;
2. Нишава, у делу водотока код ЈКП “Naissus”;
3. Нишава, 100м узводно од улива помоћног и главног колектора Ниша;
4. Нишава, 300м низводно од улива помоћног и главног колектора Ниша и
5. Нишава, 100м пре улива у Јужну Мораву.

• **Испитивање квалитета реке Јужне Мораве вршиће се на следећим мерним местима:**

1. Јужна Морава, код Мрамора (Ново Село) и
2. Јужна Морава, у нивоу села Мезграја, код железничког моста.

• **Испитивање квалитета Кутинске реке вршиће се на следећим мерним местима:**

1. Кутинска река, код Лазаревог села и
2. Кутинска река, код предузећа „Nissal“.

• **Испитивање квалитета Топоничке реке вршиће се на следећим мерним местима:**

1. Топоничка река, 100м узводно од улива отпадних вода Специјалне психијатријске болнице у Горњој Топоници и
2. Топоничка река, 300м низводно од улива отпадних вода Специјалне психијатријске болнице у Горњој Топоници.

Динамика узорковања подразумева квартално (сезонско) испитивање.

У периоду првог квартала – првог тромесечја (јануар, фебруар и март) испитивање ће се вршити у једном од ова три месеца, у периоду другог квартала – другог тромесечја (април, мај и јун) испитивање ће се вршити у једном од ова три месеца и у периоду четвртог квартала – четвртог тромесечја (октобар, новембар и децембар) испитивање ће се вршити у једном од ова три месеца, а сви временски периоди узорковања и испитивања биће дефинисани оперативним планом.

У трећем кварталу - трећем тромесечју (јул, август и септембар) узорковање и испитивање биће вршено у сва три месеца.

Са наведеном динамиком испитивања, било би испитано 66 узорака годишње.

Тумачење резултата испитивања врши се на основу важеће законске регулативе.

ФИЗИЧКО-ХЕМИЈСКИ И БАКТЕРИОЛОШКИ ПАРАМЕТРИ

Параметар	Јединица мере
Општи	
pH	
Суспендоване материје	mg/l
Кисеонични режим	
Растворени кисеоник	[mg O ₂ /l]
Засићеност кисеоником	%
-нестратификована вода	
БПК5	[mg O ₂ /l]
ХПК (бихроматна метода)	[mg O ₂ /l]

Укупни органски угљеник (ТОС)	[mg/l]
Нутријенти	
Укупан азот	[mg N/l]
Нитрати	[mg N/l]
Нитрити	[mg N/l]
Амонијум јон	[mg N/l]
Укупан фосфор	[mg P/l]
Ортофосфати	[mg P/l]
Салинитет	
Хлориди	[mg/l]
Укупни заостали хлор	[mg/l HOCl]
Сулфати	[mg/l]
Укупна минерализација	[mg/l]
Електропроводљивост на 20°C	[mS/cm]
Метали	
Арсен	[µg/l]
Бор	[µg/l]
Бакар	[µg/l]
Цинк	[µg/l]
Хром (укупни)	[µg/l]
Гвожђе (укупно)	[µg/l]
Манган (укупни)	[µg/l]
Олово	[µg/l]
Кадмијум	[µg/l]
Никл	[µg/l]
Органске супстанце	
Фенолна једињења (као C ₂ H ₅ OH)	[µg/l]
Нафтни угљоводоници	
Површински активне материје (као лаурилсулфат)	[µg/l]
Микробиолошки параметри	

Фекални колиформи	cfu/100ml
Укупни колиформи	cfu/100ml
Цревне ентерококе	cfu/100ml
Број аеробних хетеротрофа (метода Kohl)	cfu/1ml

IV - НАЧИН ИЗВЕШТАВАЊА О РЕЗУЛТАТИМА ИСПИТИВАЊА

Извештаји се достављају у складу са динамиком узорковања, квартално, а у летњим месецима месечно, у року од 10 дана по истеку претходног месеца.

Годишњи извештај о квалитету површинских вода река Нишаве, Јужне Мораве, Кутинске и Топоничке реке, доставља се заједно са последњим извештајем у 2015. години.

У случају појаве акцидентног загађења, узорковање и извештавање вршило би се одмах.

Резултати ће бити приказани табеларно, графички и текстуално објашњени, са закључком о стању на локацијама које су предвиђене Програмом.

Извештаје је потребно доставити у два примерка у писаној форми и у електронској форми – прилагођено за коришћење у MS Office 2010 (Word, Excel), font Calibri, size 11, margins (top, bottom, right, left - 2cm), justify – равнање.

V - ФАЗЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА

Реализација Програма праћења квалитета површинских вода на територији града Ниша за 2014/2015. годину река: Нишаве, Јужне Мораве, Кутинске и Топоничке реке, обухвата две фазе:

I фаза – Доношење Програма праћења квалитета површинских вода на територији града Ниша за 2014/2015. годину, од стране Градског већа Града Ниша и

II фаза – Реализација Програма од стране изабране овлашћене стручне организације.

VI - ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Мониторинг површинских вода на територији града Ниша, на мерним местима одређеним Програмом јединице локалне самоуправе финансираће се из средстава, предвиђених Одлуком о буџету Града Ниша за 2014. годину ("Службени лист Града Ниша", бр. 95/13 и 85/14), из средстава Буџетског фонда за заштиту животне средине, раздео 3; глава 3.10.; функција 560; позиција 262, економска класификација 424 – специјализоване услуге, (део) од укупно намењене апропријације од 94.509.000,00 динара.

Програм објавити у „Службеном листу Града Ниша“.

Број: 1607-17/2014-03

У Нишу, 28.10.2014. године

ГРАДСКО ВЕЋЕ ГРАДА НИША

Председник

Проф. др Зоран Перишић

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

У члану 7. Одлуке о накнади за заштиту и унапређење животне средине Града Ниша ("Службени лист Града Ниша", бр. 53/09), дефинисано је да Градско веће Града Ниша, доноси Програме за сваку календарску годину, на предлог надлежне Управе за заштиту животне средине, који ће се финансирати из средстава Буџетског фонда.

Град као јединица локалне самоуправе је један од субјеката система заштите животне средине са обавезом чувања и унапређења животне средине и природних ресурса, у складу са чл. 23 Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09) и посебним законима којима се предвиђа систематско и контролно праћење квалитета вода.

У складу са чланом 69. и чланом 70. Закона о заштити животне средине, мониторинг се врши мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине, између осталих и воде.

Члан 92. Закона о водама („Сл.гласник РС“, бр. 30/10 и 93/12) дефинише да је заштита вода скуп мера и активности којима се квалитет површинских и подземних вода штити и унапређује, укључујући и од утицаја прекограничног загађења.

Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, бр. 50/12) утврђују се граничне вредности загађујућих супстанци у површинским и подземним водама и седименту, као и рокови за њихово достизање и Правилником о опасним материјама у водама („Службени гласник СРС“, бр. 31/82 и 46/91) прописују се опасне материје и њихове максималне количине изражене у милиграмима у литру воде (mg/l), по класама одређеним прописима о класификацији вода.

Циљ реализације овог Програма је прикупљање потребних информација и могућност превентивног деловања у циљу заштите здравља људи и заштите животне средине, као и информисање јавности о резултатима мерења.

Програм праћења квалитета површинских вода на територији града Ниша за 2014/2015. годину, доноси Градско веће Града Ниша, а финансирање Програма одобрава Градоначелник Града Ниша.

НАЧЕЛНИК
УПРАВЕ ЗА ПРИВРЕДУ, ОДРЖИВИ РАЗВОЈ
И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Драган Карличић, дипл. правник